

نقاشی‌های محرمی در موزه‌های بین‌المللی

آشنایی با معروف‌ترین آثار عاشورایی و محرمی

که در موزه‌ها نگهداری می‌شوند و گفت‌وگوبا

استاد «حبیب‌ا... صادقی» که بیش از ۳۰ سال

است وقایع عاشورا را به تصویر می‌کشد

مجید حسین زاده | روزنامه‌نگار

پرونده

مظلومیت امام حسین (ع)، اهل بیت و یاران شهیدش در واقعه عاشورا توسط نقاشان بسیاری در سراسر دنیا به تصویر کشیده شده است. البته قلم در توصیف و نمایش حوادث آن روز ناتوان است اما یک نقاشی عاشورایی می‌تواند حرف‌های زیادی را در یک نگاه به مخاطبش انتقال دهد. نقاشی‌هایی با موضوع ماه محرم و روز عاشورا کشیده شده‌اند که در معروف‌ترین و ارزشمندترین موزه‌های دنیا نگهداری می‌شوند. از موزه‌های انگلیس بگیرد تا فیلا دلفیای آمریکا و... که تصاویر نابی از «نقاشی‌های محرم و عاشورا» را در خود جای داده‌اند. در پرونده امروز زندگی‌سلام، علاوه بر آشنایی با معروف‌ترین نقاشی‌های محرمی و عاشورایی که در موزه‌های کشورهای مختلف جهان نگهداری می‌شوند، با استاد حبیب ا... صادقی هم گفت و گویی داشته‌ایم. استاد صادقی که دکنترای نقاشی از دانشگاه تربیت مدرس دارد، آثار عاشورایی بسیاری را ترسیم کرده است.

عزاداری برای امام حسین (ع) در قرن هجدهم

نام تابلو؟ یادبود محرم

کجای نگهداری می‌شود؟ موزه هنر فیلا دلفیا

این تابلو که در موزه هنر فیلا دلفیا نگهداری می‌شود، توسط نقاش ناشناس هندی در اواخر قرن هجدهم کشیده شده است. روش طراحی این تابلو، نقاشی آبرنگ مات روی میکاست. اوایل تا اواسط قرن نوزدهم، هنرمندان هندی شروع به تولید انواع نقاشی روی ورق‌های نازک و انعطاف‌پذیر میکا برای بازار گردشگری استعماری کردند. این نوع نقاشی‌ها به عنوان یک موضوع بسیار محبوب در جشنواره‌های محلی محسوب می‌شدند. در آن زمان هم مراسم یادبود محرم ماهی که در آن حضرت حسین بن علی علیه السلام به شهادت رسید، با برگزاری مراسم و آیین روحانی، هر ساله برگزار می‌شد. با خلق آثاری در این باره، هنرمندان هندی تلاش می‌کردند تا زمینه‌های فرهنگی ناشناخته‌ه‌ند را برای مخاطبان اروپایی جذاب‌تر کنند. هم اکنون این تابلوی نفیس در موزه شهر فیلا دلفیا که پنجمین شهر پرجمعیت آمریکاست، نگهداری می‌شود و هر ساله گردشگران زیادی از سراسر دنیا از آن بازدید می‌کنند.

رسم و رسوم

تعزیه خوانی

نام تابلو؟ مراسم محرم

کجای نگهداری می‌شود؟ موزه

«ویکتوریا آلبرت»

موزه «ویکتوریا آلبرت» بزرگ‌ترین موزه جهان از نظر هنرهای تزئینی و یکی از برترین موزه‌های جهان از نظر داشتن ذخایر غنی آثار هنری است. این موزه محل نگهداری بیش از ۴ میلیون و پانصد تابلوی نفیس با موضوعات گوناگون است. ۲ نقاشی با موضوع به تصویر کشیدن مراسم عزاداری در این موزه

نگهداری می‌شود که آداب و رسوم هندی‌ها برای زنده نگه داشتن یاد عاشورا در آن‌ها به تصویر کشیده شده است. هر دوی این نقاشی‌ها توسط ۲ هنرمند مرشد آبادی طراحی شده اما نام خالق این اثرها مشخص نیست. این تابلوها، حال و هوای یک محله هندی را در روز عاشورا نشان می‌دهد که در آن مسلمانان، یاد امام حسین (ع) و یارانش را با تعزیه خوانی و سوگواری گرامی داشته‌اند.

تاثیرگذارترین نقاشی عاشورایی

نام تابلو؟ عصر عاشورا

کجای نگهداری می‌شود؟ موزه آستان قدس رضوی

تابلوی عصر عاشورا که توسط استاد فرشیچان خلق شده و همه ایرانی‌ها با آن آشنا هستند، جزو بهترین و تأثیرگذارترین آثار نقاشی مرتبط با قیام حضرت سیدالشهدا علیه السلام در دنیا محسوب می‌شود. این نقاشی در عاشورای سال ۱۳۵۵ به تصویر کشیده شد و موضوع این اثر، همان طور که پیداست مربوط به بازگشت مرکب بی سوار حسین بن علی (ع) به سوی خیمه‌ها در عصر عاشورا است. استاد محمود فرشیچان این اثر را با کیفیت‌ترین در میان آثار خود می‌داند. ایشان خاطره جالبی هم درباره این نقاشی بی‌نظیر دارد: «سه سال پیش از انقلاب، روز عاشورا، مادر من گفت: برو روضه گوش کن تا چند کلام حرف حساب بشنوی. گفتیم: من حالا کاری دارم بعد خواهیم رفت. رفتم اتاق، اما خودم ناراحت شدم. حال عجیبی به من دست داد، قلم را برداشتم و تابلوی «عصر عاشورا» را شروع کردم. قلم را که برداشتم همین تابلویی شد که الان هست، بدون هیچ تغییری. الان که بعد از سی سال به این تابلو نگاه می‌کنم، می‌بینم اگر می‌خواستم این کار را امروز بکنم، باز هم همین تابلو به وجود می‌آمد، بدون هیچ تغییری. یک چیزی دارم این تابلو که خودم هم بعد از این همه سال، هر بار که نگاهش می‌کنم گریه‌ام می‌گیرد...». در خور ذکر است که این نقاشی نفیس در سال ۱۳۶۹ به موزه آستان قدس رضوی اهدا شد.

منابع این پرونده: شفقنا، خبرآنلاین، مهر، باشگاه خبرنگاران

آخرین لحظات عمر بابرکت امام حسین (ع)

نام تابلو؟ عرش بر زمین افتاد

کجای نگهداری می‌شود؟ موزه هنرهای معاصر تهران

در میان نقاشان جوان ایرانی، حسن روح‌الامین از مهم‌ترین نقاشان عاشورایی به حساب می‌آید؛ نگاه این هنرمند در خلق آثار عاشورایی بسیار خاص و ستودنی است و تابلوهای بسیاری در اندازه‌های بزرگ با مفهوم و مضمون عاشورا خلق کرده است. یکی از آن‌ها، تابلویی با عنوان «عرش بر زمین افتاد» است که لحظات آخر عمر بابرکت سید و سالار شهیدان را به تصویر کشیده است. او درباره شیوه خلق نقاشی‌هایش و اندازه آن‌ها گفته: «در خلق آثار هنری، ایده‌هایی را که در ذهنم به وجود می‌آید اتودزنی می‌کنم و اگر بتوانم با آن‌ها ارتباطی برقرار کنم به اتودزنی بیشتر می‌پردازم. وقتی می‌خواهیم یک موضوع پر اهمیت را مطرح کنیم و حرف مهمی بزنیم که بر ایمان ارزش زیادی دارد، هیچ گاه آن را با صدای آرام به زبان نمی‌آوریم و من احساس می‌کنم اتفاق بزرگی چون حماسه‌های دینی را نمی‌توان در تابلویی با اندازه کوچک بیان کرد. اندازه و ابعاد از نظر من در تأثیرگذاری موضوعی که ورا یک اثر مطرح می‌شود، اهمیت زیادی دارد.»

هر نقاشی عاشورایی

یک روضه مصور است

استاد «حبیب‌ا... صادقی» که

آثار بسیاری را با موضوع عاشورا

خلق کرده، از عهد ۳۰ ساله‌اش با

امام حسین (ع) می‌گوید

استاد صادقی فارغ‌التحصیل رشته نقاشی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران است و کارشناسی ارشد این رشته و دکتری پژوهش هنر از دانشگاه تربیت مدرس دارد. اواز محضر استادانی همچون اصغر محمدی، محمود فرشیچان، مارکو گریگوریانو و... بهره‌جسته و آثار زیادی را با موضوع عاشورا خلق کرده است. او در گفت‌وگو با زندگی‌سلام از دلیل فعالیتش در این حوزه می‌گوید و این که کدام یک از آثار عاشورایی‌اش را تأثیرگذارتر می‌داند؟

با هنر عاشورایی زندگی کردم

این استاد نقاشی درباره دلایل توجه ویژه‌اش به وقایع عاشورا در آثارش می‌گوید: «داشتن اندیشه دینی جزو موضوعات تربیتی خانوادگی من است. به عنوان یک نقاش که باورهای دینی و قرآنی دارم و عاشق امام حسین (ع) هستم، نباید بی‌توجه از کنار مسئله بسیار مهم عاشورا بگذرم. من از کودکی در هیئت بودم و زمانی که مداح‌ها، واقعه عاشورا را توصیف می‌کردند، اتفاقات آن روز در ذهن من به تصویر کشیده می‌شد. من هنر عاشورایی را انتخاب کردم و با آن زندگی کردم. به همین دلیل است که آثار عاشورایی زیادی را خلق کرده‌ام که البته همه‌اش به لطف خود حضرت (ع) بوده است.»

عهد کردم هر شام غریبان یک طرح عاشورایی را شروع کنم

استاد صادقی عهد کرده‌تا در شام غریبان هر سال قلم به دست بگیرد و یکی از صحنه‌های واقعه بزرگ عاشورا را به تصویر بکشد. خودش در این باره می‌گوید: «من هر سال در شام غریبان یک طرح عاشورایی را شروع می‌کنم. البته از ۴۰ روز قبل از آن، در باره‌اش فکر می‌کنم و روزاربعین، طراحی را شروع می‌کنم و یک سال روی آن کار می‌کنم. همه نقاشی‌هایی که در چند سال اخیر کشیده‌ام، همین روال را طی کرده است. هر سال از اول محرم، اتودهایی می‌زنم و شام غریبان تصمیم نهایی را می‌گیرم و طرح را شروع می‌کنم. اگر به مجموعه آثار من نگاهی بیندازید، می‌بینید که در حوزه‌های مختلف نقاشی و نگارگری کرده‌ام اما سعی کرده‌ام که برای به تصویر کشیدن فرهنگ عاشورایی، روایت جدید و با کیفیت ویژه‌تری ارائه بدهم.»

نقاشی حضرت زینب (س) در بارگاه یزید ۲ سال طول کشید

از استاد درباره تأثیرگذارترین نقاشی عاشورایی‌اش می‌پرسیم که می‌گوید: «یک بار یک نفر از من پرسید که بهترین نقاشی‌ات کدام است، گفتم آن طرحی که هنوز نکشیده‌ام. باور کنید ماه محرم که می‌رسد، من بی‌سرو یا می‌شوم. از روز اول ماه محرم، من یک جوری سرگردان می‌شوم و دایم فکر می‌کنم که امسال چه طرحی بزنم که در جایگاه روایت واقعه عظیم عاشورا، کم نباشد. امسال من با رعایت پروتکل‌ها در مراسم عزاداری شرکت می‌کنم چون حضور در بین سینه‌زنان و عزاداران حسینی را مایه برکت زندگی‌ام می‌دانم. دو تابلوی عاشورایی من به نظر خودم از بقیه تأثیرگذارتر بودند البته همه‌شان را دوست دارم. یکی تابلوی حضرت زینب (س) (دربارگاه یزید و دیگری تابلوی حضرت ابوالفضل (ع)، وقت زیادی از من گرفته‌اند. نقاشی حضرت زینب (س) (دربارگاه یزید، ۲ سال طول کشیده و یادم هست آن موقع وقتی شب‌ها از دانشگاه به خانه می‌آمدم، ۵ تا ۶ ساعت روی آن کار می‌کردم.»

یک نقاش، یک پژوهشگر هم هست

«نگاه منظر مردم درباره یک نقاشی عاشورایی وقتی داستان مظلومیت امام حسین (ع) را در آن می‌بینند، ارزش افزوده‌هایی به‌اثر اضافه می‌کند که قابل تأمل است»، استاد با این مقدمه درباره نظر مردم درباره آثار عاشورایی‌اش که از نزدیک در نمایشگاه‌ها و سایت ایشان دیده‌اند، می‌گوید: «هر نقاشی عاشورایی یک روضه مصور است. در همه آثار هنرمندان بزرگی همچون محتشم کاشانی تا استاد فرشیچان و... بارقه‌هایی از نور تابیده شده است و ما جلوه‌هایی از عاشورا می‌بینیم که تأثیرگذاری زیادی روی ما دارند. یک نقاش، باید یک پژوهشگر باشد تا طرح‌هایش آگاهانه‌تر و تأثیرگذارتر باشد. او باید بهترین زاویه دید را اختیار کند تا تأثیر کارش بیشتر شود. بنابراین اگر اثری را می‌بینید که توجه شما را به خودش جلب می‌کند، مطمئن باشید که سال‌ها مطالعه و تحقیق پشت همان نقاشی، نهفته است.»

